

Steden en burgers in de Lage Landen, 1602-1700

Maarten Prak

24-25 september 2020

Universiteit Utrecht

Gouden Eeuw?

WESMETTIGE NAMEN GOUDEN EEUW IN DE

'Straks kan niet meer'

De Zwarte Piet, de VFT, 'Samenstelling' en structuren van ambachten, maar ook de heere Gasthuis Eeuw krijgen. De middag inclusief, stond het Aardbevens Moment. Waar straks ???

Nieuwe Eeuw, de...
 ...
 ...

KUN OF WINKYKORDELS, NI VOOR MEER AANBIEDINGEN MET CRYSTAL CHIBRES

CRUISE NAAR DE FORMULE 1 GRAND PRIX IN MONACO

30-DAGSE REIS - VERTRUK 22 MEI 2020
 CRYSTAL CHIBRES - CRYSTAL SEMINITY *****
 VRIJWINKEL VANAF € 4.200,- PER PERSOON

30-DAGSE REIS - VERTRUK 22 MEI 2020
 CRYSTAL CHIBRES - CRYSTAL SEMINITY *****
 VRIJWINKEL VANAF € 4.200,- PER PERSOON

BAN GEDAAN, TERM TE WEINIG 'INCLUSIEF'

de Nachtwacht ook

In de Nacht...
 ...
 ...

Dit is totaal onbegrip voor geschiedenis'

Tetra ekensten

Rutte: 'Wat een suzin'

VOLLE MUSEA DANKZIJ DE GOUDEN EEUW

...
 ...
 ...

Vaste indeling

- **Urbanisatie**
- **Economische context**
- **Staatkundige context**

- **Stadsbestuur**
- **Burgerlijke organisaties**

- **Kenmerkende aspecten**

Hollandse verstedelijking 1650

Holland = 0,8 milj.

- **A'dam 175.000**
- **Leiden 67.000**
- **Haarlem 38.000**
- **Rotterdam 30.000**
- **Delft 24.000**
- **Zaandam 24.000**
- **Enkhuizen 22.000**
- **Dordrecht 20.000**

Frankrijk = 20 milj.

- **Parijs 430.000**
- **Lyon 75.000**
- **Toulouse 42.000**
- **Bordeaux 40.000**

Engeland = 5,6 milj.

- **Londen 400.000**
- **Bristol 20.000**
- **Norwich 20.000**

Eerste globalisering

Amsterdam, na 1585, 200.000 inw

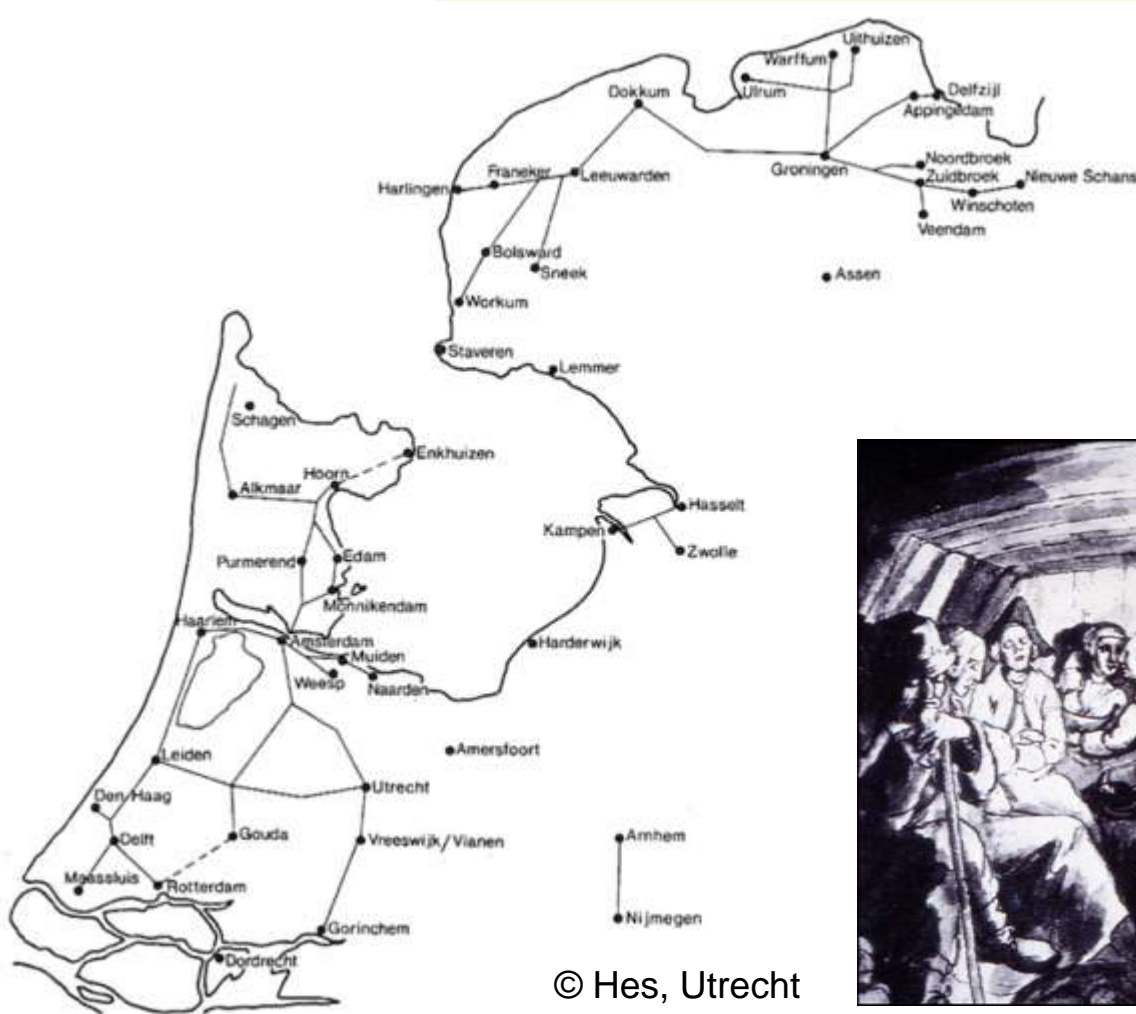
- **'Moedernegotie'**
met Oostzee
(graan)
- **Wereldwijde eigen
handel (specerijen)**
- **Trafieken**
- **Hollands achterland**

© Gemeentearchief Amsterdam

Randstad door trekvaart

© Hes, Utrecht

Landelijke samenleving Holland

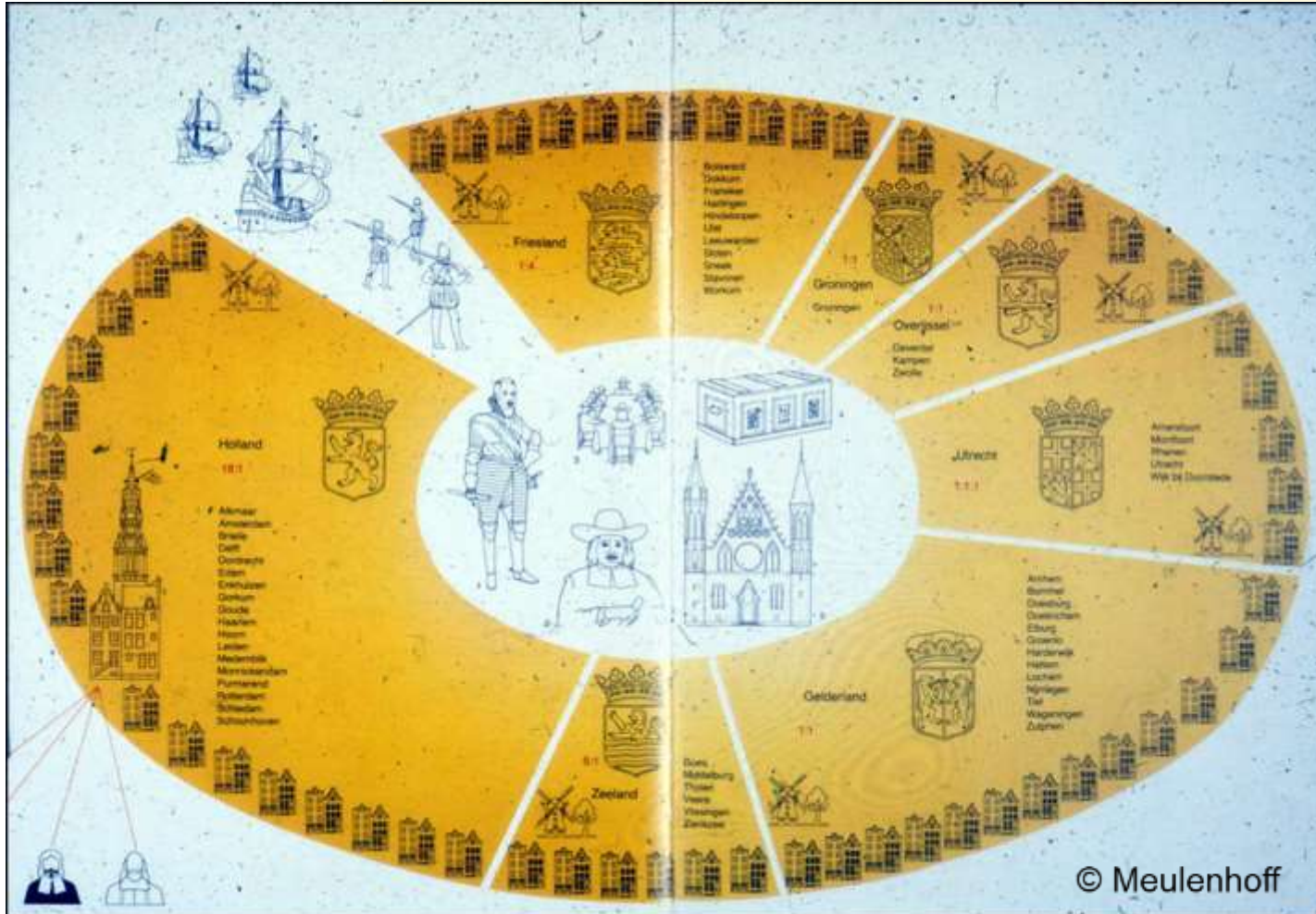

© Gemeente Enkhuizen

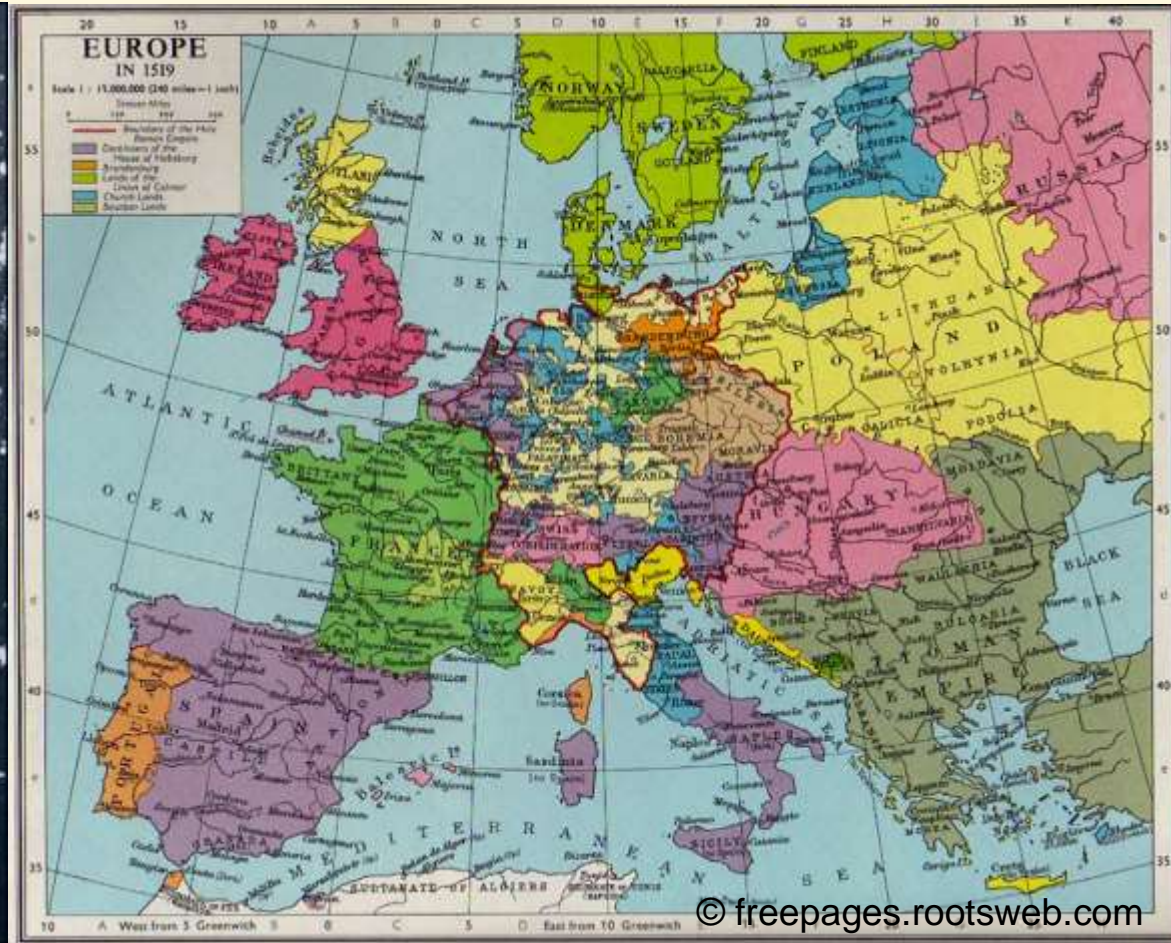

Universiteit Utrecht

Staatsinrichting Republiek

Europa's stedelijke ruggegraat

© Getty Images

© freepages.rootsweb.com

Universiteit Utrecht

Stedelijke bestuur & landspolitiek

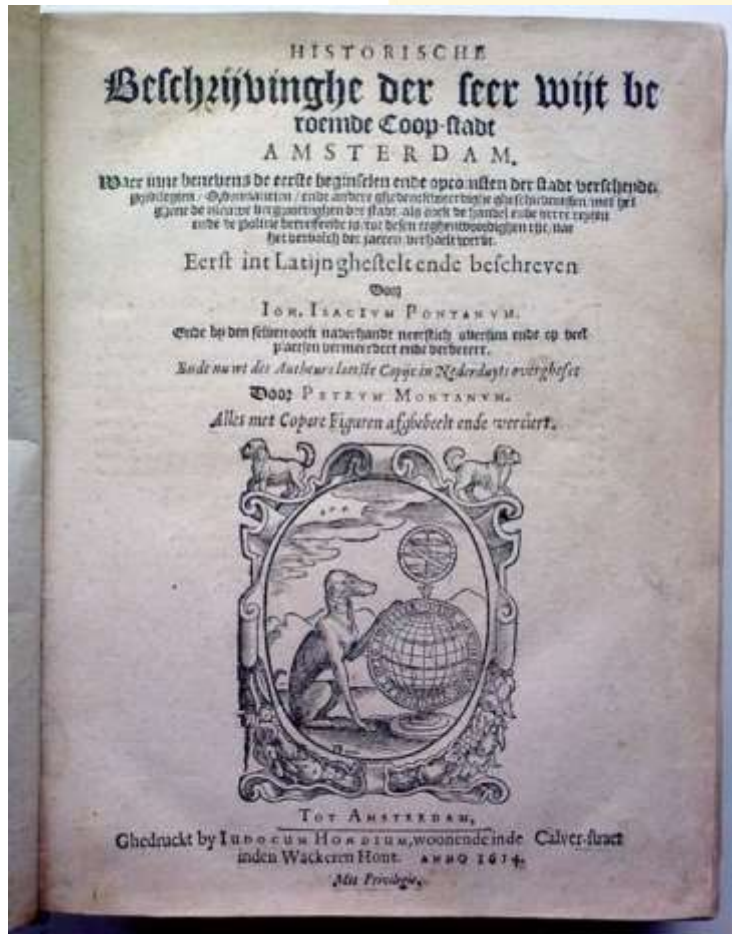

© Louvre, Parijs

- **Delegatie Staten van Holland, VOC, WIC, Admiraliteiten**
- **Bij toerbeurt in Staten Generaal, Raad van State**
- **Landspolitiek = stadspolitiek (vb. Vrede met Spanje)**

Stad = kleine republiek

Pontanus, *Historische Beschrijvinge der seer wijt beroemde coop-stadt Amsterdam* (1614):

Amsterdam is een stad “waaraan andere republieken een voorbeeld kunnen nemen”

Schutterijen

- **Schuttersgilden**
- **Hervorming c.1580**
- **Dienstplicht middenklasse ("burgers")**
- **Eigen wapen**
- **Officieren = regenten**

© Rijksmuseum, Amsterdam

Schutters & burgeroproeren

- **Bestandstwisten**
- **Rampjaar 1672**
- **Plooierijen 1702vv**
- **Pachtersoproeren 1747**
- **Patriotten 1782-87**

23. vorsten & Absolutisme

© Louvre, Parijs

- **Frankrijk, Scandinavië = Absolutisme**
- **Pruisen, Rusland = Absolutisme +**
- **Engeland = parlement**
- **Republiek = federatie**
- **Duitsland? Italië?**

24. NL bijzonder geval?

- **Landelijke versus verstedelijkte regio's**
- **Agrarische versus commerciële economieën**
- **Centraliserende versus verbrokkelde staatsvorming**
- **Europees perspectief**

© Arnold Platon

25. Handelskapitalisme

© private collection

- **Eerste globalisering = handelsnetwerk**
- **Dominantie van NL'se Republiek**
- **Opbrengst: in NL meer welvaart**
- **Prijs: slavernij, uitbuiting**

